

SVENSKT NÄRINGSLIV

Företagen vill växa – men tillväxthinder gör det svårt

APRIL 2021

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Företagande och företagstillväxt – en statistisk bild	5
a) Få företagare	5
b) Stabilt men lågt nyföretagande	7
c) Bra överlevnad men rätt långsam tillväxt	8
d) Liten andel uthålligt snabbväxande företag	10
e) Få nya storföretag	12
f) Gamla företagare	14
Företagen vill växa	16
Tillväxtambitioner i alla sektorer och storleksklasser	18
Men vart tredje företag räknar inte med att öka sysselsättningen	21
Några grova jobbskaparkalkyler	22
Konkurrensfaktorer och tillväxthinder	23
Tillväxthinder	24
Regelbördan har blivit tyngre	26
Arbetskraftsbrist och hinder för ökad sysselsättning	28
Slutord	30

Sammanfattning

Sverige behöver tillväxt, dels för att hantera de negativa effekterna av coronapandemin, dels för att klara de strukturella utmaningar vårt samhälle står inför när ekonomin nu ska återstarta efter pandemin.

Det är företagen som lägger grunden för tillväxten och därmed för dagens och morgondagens välbefinnande. Det är i företagen som merparten av innovationer, nytänkande och konkurrenskraft skapas, och därmed grundförutsättningarna för en hållbar utveckling socialt, ekonomiskt och miljömässigt.

Svenskt företagande står på många sätt starkt, till exempel vad gäller grön omställning, innovation och digital kompetens. Men i flera andra avseenden finns problem. Sverige har:

- få företagare trots bra affärsmöjligheter
- gamla företagare, där en betydande del vill dra sig tillbaka
- lågt nyföretagande i ett internationellt perspektiv
- långsam företagstillväxt och få nya storföretag.

Svenska företag vill växa och anställa fler. Detta framgår mycket tydligt av de undersökningar som Svenskt Näringsliv gjort både före och under pandemin. Vid bägge tillfällena svarade omkring två tredjedelar av företagen att de har ambitionen att växa vad gäller antalet anställda inom en femårsperiod. En kompletterande fråga i företagspanelen våren 2021 visade att endast vart tionde företag inte hade några ambitioner att växa vad gäller antalet sysselsatta på två års sikt, medan närmare 60 procent har höga eller ganska höga ambitioner vad gäller tillväxten i antalet sysselsatta. Ett extra positivt faktum är att andelen som har ambitionen att växa ökat något efter den värsta coronakrisen våren 2020. I ett internationellt perspektiv är det dock få svenska företag som räknar med att växa snabbt. Andelen är bara omkring hälften så hög som i länder som USA, Tyskland, Schweiz och Storbritannien.

Tillväxtambitionerna finns i alla sektorer och storleksklasser. Även när det gäller olika storleksklasser är tillväxtambitionerna tydliga. Men de är givetvis lägre bland företagen med ingen eller en anställd, eftersom steget att öka sysselsättningen då är mycket stort. Också i den gruppen är det dock i det närmaste hälften som planerar att växa.

Tillväxtmöjligheterna och kanske framför allt tillväxthastigheten hålls tillbaka av olika tillväxthinder som försvårar och begränsar företagens möjligheter att växa och anställa. De allvarligaste politiskt betingade hindren för sysselsättningsstillväxt är:

- brist på arbetskraft med rätt kompetenser
- höga skatter, inte minst löneskatter
- politisk osäkerhet
- regelverket och dess tillämpning.

Med rätt politik med fokus på reformer för hållbar tillväxt och konkurrenskraft finns därmed en stor potential för nya företag och fler jobb. Om en dubbelt så hög andel företag kan växa snabbt visar en enkel beräkning att det på fem år skulle kunna skapa upp emot 300 000 nya jobb. Potentialen för nya jobb är alltså enorm – om rätt förutsättningar finns.

Den internationella konkurrensen har ökat efter pandemin. Konkurrens är och ska vara ett naturligt tillväxthinder. Konkurrensen säkerställer kreativitet och innovationer. En hårdare konkurrens innebär dock samtidigt att det blir än viktigare att andra politiskt beslutade förutsättningar inte är negativa för företag i Sverige.

Det är framför allt på fyra områden som företagsreformer behövs.

För det första behövs reformer vad gäller utbildning och kompetens. Ett viktigt steg har tagits i och med LAS-överenskommelsen mellan Svenskt Näringsliv, PTK och vissa LO-förbund vad gäller kompetensutveckling, men åtgärder behövs inom alla delar av utbildningssystemet – från mer kunskaper i grundskolan till en bättre gymnasial yrkesutbildning, fler utbildade ingenjörer och naturvetare – och även för att få en bättre fungerande bostadsmarknad och fungerande transportsystem.

För det andra måste en bättre process för framtagning och bedömning av regelverket tas fram. Dagens situation kännetecknas av dåligt underbyggda analyser av effekterna av nya regelverk samt långsam och oöverskådlig handläggning. Företagen anger att både regelverket och tillämpningen förvärrats under de senaste två åren.

För det tredje behövs politisk tydlighet och långsiktighet. Under det senaste året har osäkerheten snarast ökat vad gäller bland annat privat företagsamhet i välfärdssektorerna. Ett annat tydligt exempel är oklarheten om energiförsörjningen.

För det fjärde behövs skatteregelverk som dels gynnar entreprenörskap, dels förstärker företagens möjligheter att anställa och investera.

Inledning

Sverige behöver tillväxt. För att hantera de negativa effekterna av coronapandemin både på kort och lång sikt behövs en hållbar tillväxt. Tillväxt är också en förutsättning för att klara de utmaningar vårt samhälle står inför när ekonomin nu ska återstarta efter de två vågorna av smittspridning.

Tillväxt är det enda sättet att långsiktigt hantera krisens negativa effekter på såväl arbetslöshet och företag som på offentlig ekonomi och statskuld. Genom åtgärder och reformer som skapar förutsättningar för tillväxt

- blir återhämtningen snabbare
- skapas nya jobb och kan arbetslösheten sjunka
- läggs en stabil grund för långsiktig tillväxt och konkurrenskraft
- kan statskulden sänkas när BNP växer.

Tillväxt är också helt nödvändigt för att hantera Sveriges långsiktiga utmaningar vad avser integration, hur vi ska kunna finansiera den offentlig verksamheten, klimatomställningen och individens möjligheter till utveckling – kort sagt är den avgörande för att skapa en hållbar samhällsutveckling.

Det är i företagen som merparten av innovationer, nytänkande och konkurrenskraft skapas, och därmed grundförutsättningarna för en hållbar utveckling socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Tillväxten sker i ökad omfattning genom kreativa entreprenörer i nya företag i nya branscher. I ett land som Sverige, där exporten motsvarar nästan halva BNP, är företagens utveckling avgörande för jobben, välfärden och välståndet. Konkurrensförutsättningarna i Sverige måste vara i världsklass när länderna nu i stor omfattning kommer att konkurrera om investeringar och jobb. Endast så kan nya jobb och nya resurser skapas. Endast så kan de offentliga finanserna hanteras.

Sverige hade redan innan krisen strukturella problem, till exempel vad avser integrationen på arbetsmarknaden, sjunkande exportmarknadsandelar och effektiviteten i den offentliga sektorn. De åtgärder som genomförs måste därför i så stor utsträckning som möjligt vara strukturellt riktiga. Åtgärder som varit viktiga före krisen blir ännu viktigare efter krisen. Sverige behöver en uthållig reformagenda.

Sverige behöver också fler företagare, innovationer och snabbväxande företag. Därför måste Sverige nu ha en stark reformagenda som lägger grunden för framgångsrikt företagande och kreativa människor och därmed för ett framtida hållbart samhälle. Innovationskraft och konkurrenskraft förutsätter bra villkor för företagare och företagande.

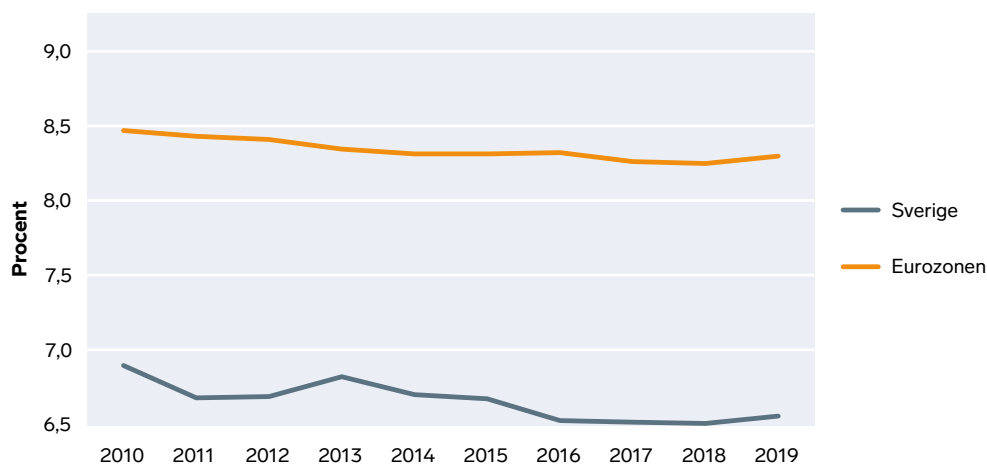
I denna rapport presenteras en undersökning av hur svenska företag ser på tillväxtmöjligheter och tillväxthinder. Vilka reformer och åtgärder behövs för att skapa ett bättre företagsklimat? Rapporten inleds med en gemengång av befintlig statistik vad gäller företagandet i Sverige.

Företagande och företagstillväxt – en statistisk bild

a) Få företagare

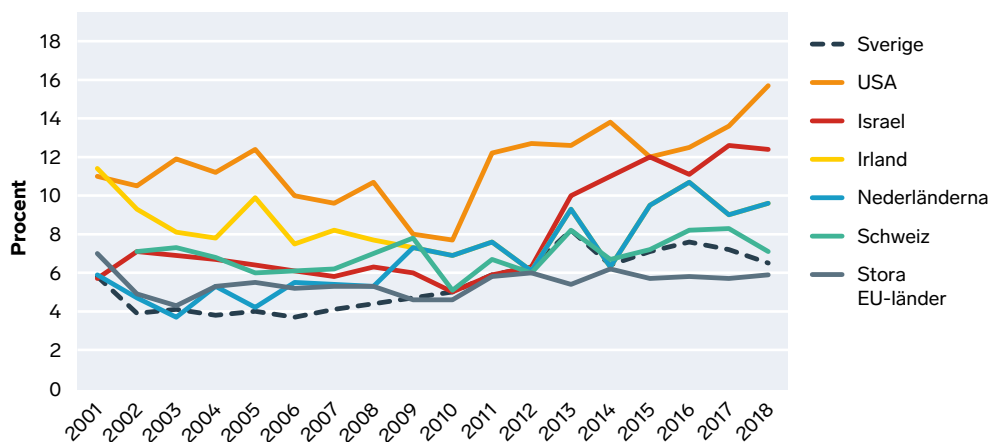
I Sverige finns det cirka 540 000 företagare enligt SCB:s definition. Dessa utgör knappt 10 procent av alla sysselsatta, vilket är en lägre andel än i de flesta europeiska länder (även om Eurostats definition är något annorlunda, se diagrammet). Under senare år har andelen företagare minskat något.

Diagram 1 Andel företagare i befolkningen (15–74 år)

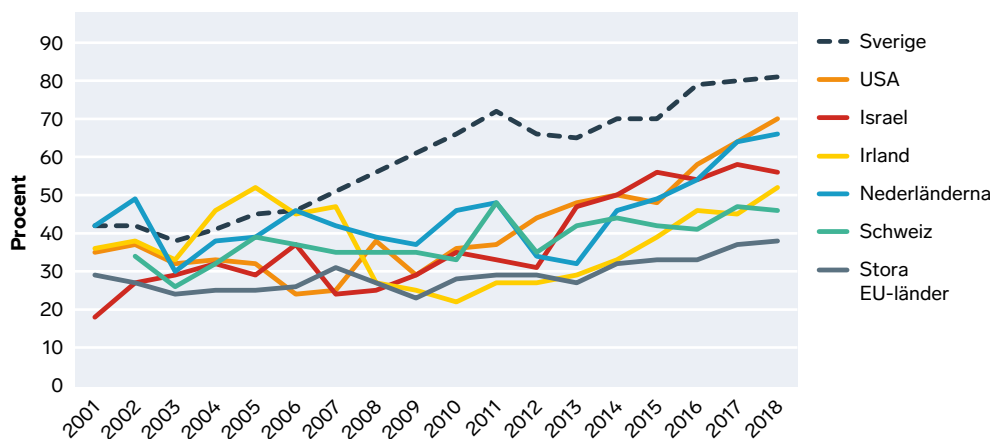
Källa: Eurostat/Ekonomifakta

Global Entrepreneurship Monitor mäter på internationell nivå måttet Total Entrepreneurial Aktivitet (TEA), den andel av befolkningen i åldrarna 18–64 år som är aktivt involverade i att starta ett företag eller driva ett ungt företag. Denna andel är i Sverige 6,8 procent (2018) av den svenska befolkningen, en andel som gradvis minskat de senaste åren. Sett över hela gruppen höginkomstländer ligger Sverige markant under genomsnittet (10,1 procent jämfört med Sveriges 6,8 procent).

Diagram 2 Total entreprenöriell aktivitet i tidigt stadium

Anm.: Stora EU-länder består av Frankrike, Italien, Spanien, Tyskland och Storbritannien.
Källa: Global Entrepreneurship Monitor, Entreprenörskapsforum

Det kan finnas flera orsaker till det låga företagandet i Sverige, men det förklaras sannolikt inte av att kreativitet och nytänkande är sämre i Sverige. I den senaste GEM-rapporten utmärker sig svenskarna tvärtom genom att hela 80 procent av befolkningen ser en marknadspotential för att starta företag i området där de bor. Svenskar framstår i en internationell jämförelse som bäst eller mest optimistiska på att identifiera affärsmöjligheter, men väljer av olika skäl och hinder ändå inte att starta och driva företag. Även i USA upplevs affärsmöjligheterna som stora, men där är det samtidigt en hög andel som också startar företag för att dra nytta av detta. Uppenbarligen upplevs hindren (eller lönsamheten) att starta och driva företag som mindre i Sverige än i många andra länder.¹

Diagram 3 Upplevda affärsmöjligheter

Anm.: Stora EU-länder består av Frankrike, Italien, Spanien, Tyskland och Storbritannien.
Källa: Global Entrepreneurship Monitor, Entreprenörskapsforum

¹ Svenskar verkar således ha många affärs- och företagsidéer som inte förverkligas pga. olika upplevda hinder för företagandet. Det kan också vara så att själva marknaden hålla tillbaka av politiska hinder, t.ex. av snedvridande konkurrens från kommunalägda bolag.

Summering: Företagare och affärsmöjligheter

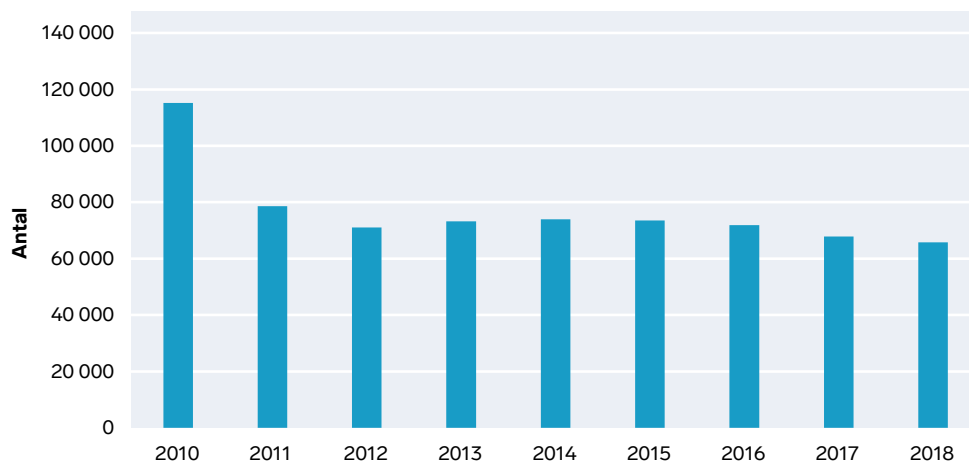
- Sverige har i ett internationellt perspektiv få företagare.
- Svenskar ser internationellt sett många affärsmöjligheter, men dessa förverkligas ej i eget företagande.

b) Stabilt men lågt nyföretagande

Tillväxtanalys statistik över genuint nystartade företag (det vill säga inte företag som bara bytt namn eller startade företag som inte bedriver någon verksamhet) visar att det startades knappt 67 000 nya företag 2019. Antalet var i stort sett detsamma som 2018 och har legat kring denna nivå sedan 2010. Något fler företag startas som enskild näringsverksamhet, men andelen aktiebolag har gradvis ökat. Per 1 000 invånare (16–64 år) i Sverige startas det knappt 11 företag, och jämfört med den existerande företagsstocken är nyföretagandet knappt 7 procent.

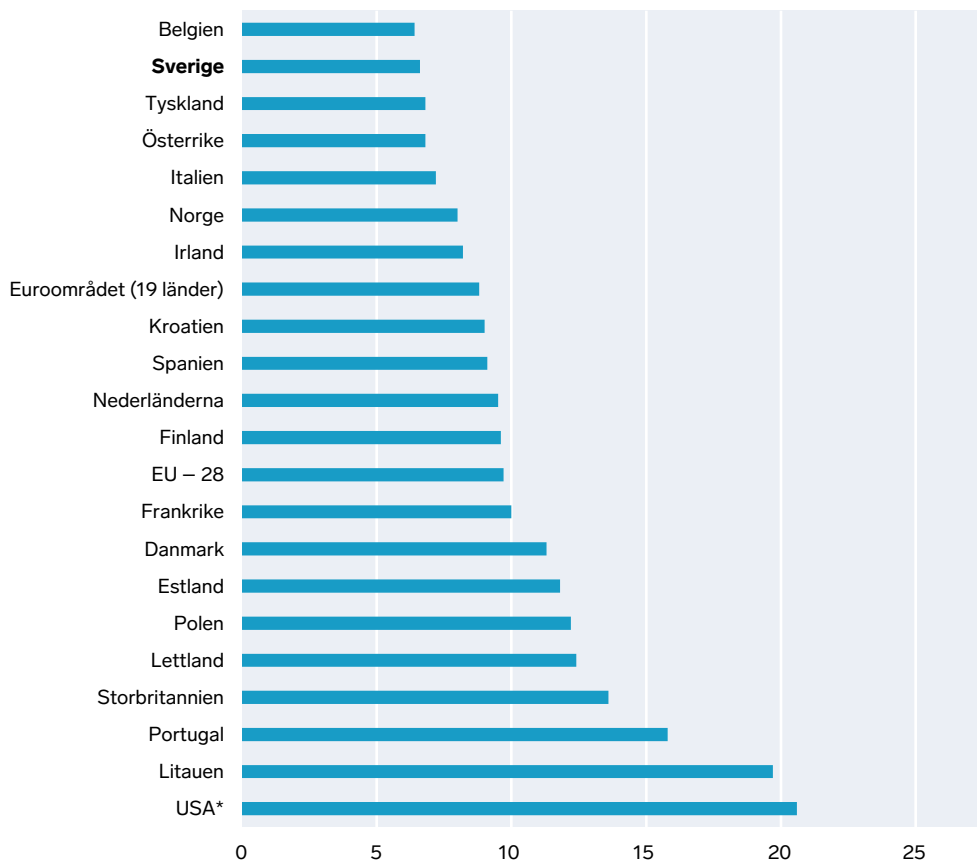
Vad gäller utvecklingen under 2020 ökade nyföretagandet under det första kvartalet med 11 procent jämfört med samma period 2019. Även under det andra kvartalet steg nyföretagandet något – vilket med tanke på pandemin var mycket förvånande.

Antalet nystartade företag har således varit relativt konstant. Däremot har antalet sysselsatta i nystartade företag minskat. Toppåret 2010 var antalet cirka 115 000; senast tillgängliga år 2018 var antalet cirka 65 000 personer.

Diagram 4 Antal sysselsatta i nystartade företag

Källa: Tillväxtanalys

Eurostat publicerar internationell statistik över hur stor andel som är nyföretagande i den befintliga företagsstocken. Som framgår även där är nyföretagandet i Sverige lågt i ett internationellt perspektiv.

Diagram 5 Andel nystartade företag 2017

Anm.: Andel av företagsstocken. Källa: Eurostat.
För USA år 2019 och en något annorlunda definition. Källa: Small Business Administration

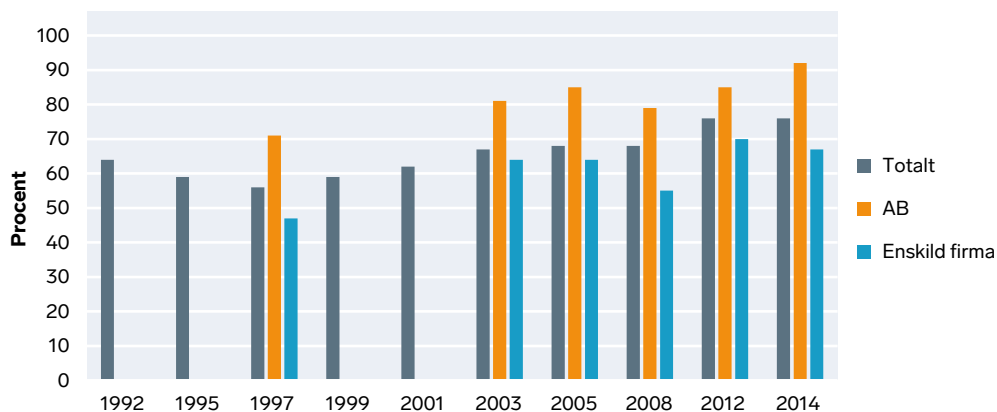
Summering: Nyföretagande

- Nyföretagandet har legat stabilt de senaste 10 åren, men antalet anställda i nystartade företag har gradvis minskat. Varje nystartat företag sysselsätter något mindre än en person.
- Sverige har ett internationellt sett lågt nyföretagande.

c) Bra överlevnad men rätt långsam tillväxt

Tillväxtanalys har sedan slutet av 1990-talet med jämna mellanrum följt upp nystartade företag (med faktiskt verksamhet, det vill säga ej bara nyregistrerade) efter tre år. Analysen visar totalt sett att överlevnadsgraden stigit (även om den statistiska metoden ändrats, varför siffrorna mellan olika år inte är helt jämförbara). Totalt sett har överlevnadsgraden stigit från knappt 60 procent till 76 procent för företag startade 2014.

Den relativt låga överlevnadsgraden i slutet av 1990-talet förklaras sannolikt av att krisen i början av 2000-talet slog ut många nya it-relaterade företag. En annan viktig del av förklaringen till den ökade överlevnadsgraden är att andelen aktiebolag (AB), som är betydligt stabilare, gradvis har ökat från omkring 25 procent kring millennieskiftet till knappt 40 procent av samtliga startade företag idag.

Diagram 6 Överlevnad efter 3 år

Källa: ITPS samt Tillväxtanalys, olika år.

Utifrån ITPS och Tillväxtanalys uppföljningar kan man även få en bild av företagens sysselsättningsstillväxt under de tre första åren. Totalt sett är antalet sysselsatta eller anställda² i de företag som startas ett visst år i stort sett detsamma tre år senare, det vill säga de överlevande företagens tillväxt motsvarar sysselsättningen i de som läggs ner. Vad gäller sysselsättningen i överlevande företag steg den för företag startade 2005 från 1 person per företag till 2 personer. Av dessa jobbade 25 procent mindre än 10 timmar per vecka, 54 procent jobbade heltid och övriga 21 procent något däremellan.³

För överlevande företag startade 2014 var det genomsnittliga antalet anställda 2014 0,4 personer. 2017 hade det stigit till 0,9 personer. Av de överlevande företagen hade 77 procent inga anställda startåret, medan 5 procent hade fler än två anställda. Tre år senare var andelen utan anställda 71 procent, medan 9 procent hade två eller fler anställda. Av de överlevande var det 73 procent som inte hade ändrat antalet anställda, medan 18 procent vuxit och 9 procent minskat antalet anställda.⁴ Det finns, föga förvånande, en stor skillnad mellan enskilda näringsidkare och aktiebolag. Medan bara omkring var 20:e enskilda näringsidkare växte sysselsättningsmässigt, gjorde vart tredje aktiebolag det. 10 procent av aktiebolagen växte med minst två anställda (det finns dock ingen statistik över heltid/deltid).

Summering: Överlevnad och tillväxt i nystartade företag

- 70–80 procent av de nystartade företagen finns kvar efter tre år.
- Omkring 70 procent av de överlevande företagen har inte ökat sysselsättningen.
- Ungefär vart femte företag växer, medan vart tionde minskar sysselsättningen.

² Mätmetoderna skiljer sig mellan olika undersökningar, både vad avser om det avser sysselsatta eller anställda, liksom vad avser uppgifter om hel- respektive deltid.

³ Siffrorna är mycket snarlika även för företag startade 2001

⁴ Samma andel växande företag, ca 20 %, redovisas i undersökningen för 1997

d) Liten andel uthålligt snabbväxande företag

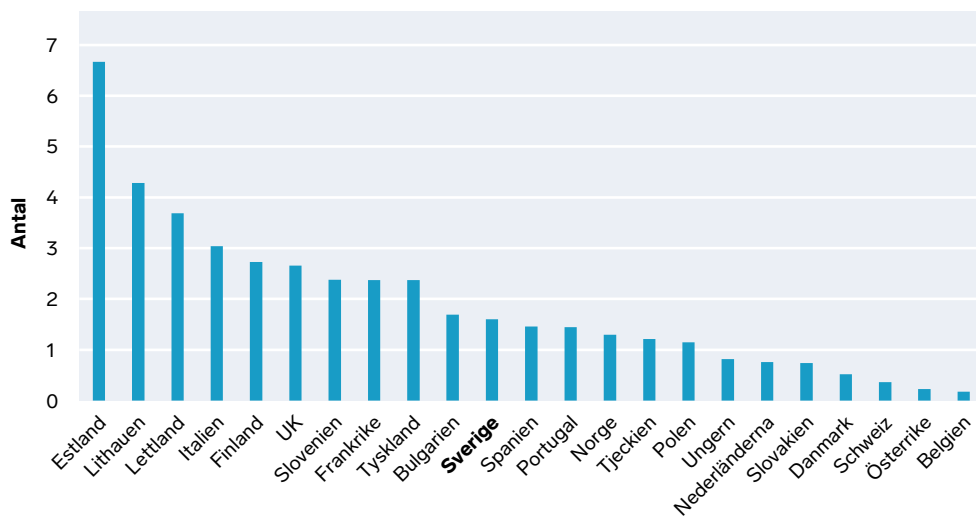
Ett flertal studier visar att snabbväxande företag står för en stor andel av den totala jobbtillväxten. En studie för perioden 2006–2009 visade att de snabbväxande företagen står för cirka 60 procent av alla nettoskapade jobb (Svenskt Näringsliv, 2012). Definitionen på snabbväxare var då att företaget skulle öka antalet anställda med i genomsnitt minst 20 procent under en treårsperiod samt att det skulle ha minst 10 anställda inledningsvis. Studier pekar vidare på att det är få företag som förblir snabbväxare under lång tid. Som Daunfeldt och Halvarsson (2011) visar verkar enbart ett fåtal snabbväxare fortsätta att växa snabbt även under nästkommande treårsperiod, eller vara vad som kan kallas uthålliga snabbväxare. Dessa utgjorde i deras studie omkring 7 procent av alla snabbväxande företag. Det vanligaste, drygt 40 procent, var att företagen fortsatte att växa men i långsammare takt. Runt en fjärdedel uppvisar en efterföljande negativ tillväxt. Andra intressanta resultat av studierna är att de snabbväxande företagen verkar vara mindre konjunkturkänsliga än andra företag.

Snabbväxande företag skapar många nya jobb och är därför viktiga för svensk ekonomi. Men enbart ett fåtal företag förblir snabbväxande. Denna omsättning, eller dynamik, bland de snabbväxande företagen visar att dagens vinnare med nödvändighet inte också är morgondagens vinnare. För att Sverige ska få fler snabbväxande företag finns ett behov av en framåtblickande och bred näringspolitik som ökar möjligheterna för nya företag att starta och växa, oavsett bransch. En näringspolitik som enbart utgår från de behov som dagens snabbväxare har kan leda fel och innebära att morgondagens snabbt växande företag missas.

Financial Times presenterar varje år en studie av Europas 1 000 mest snabbväxande företag vad gäller omsättning (mätt över tre år). Den senaste mätningen (2020) avser tillväxten under år 2015–2018. Studien bygger på att företagen frivilligt väljer att delta i undersökningen och skickar in sina siffror. Det fanns i denna mätning 15 företag från Sverige. Det största antalet företag kom från Tyskland (191 st.) följt av Italien ((189 st.). Från våra grannländer fanns 14 företag från Finland, 3 från Danmark och 7 från Norge. Antalet snabbväxande företag hänger givetvis delvis samman med hemmamarknadens storlek. Om vi istället rangordnar länderna efter antal företag per befolkning ser vi att Estland ligger i topp, medan Sverige ligger relativt medelmåttigt till.

Tabell 1 Antal snabbväxande företag från olika länder

Belgien	2
Danmark	3
Estland	8
Finland	15
Frankrike	160
Italien	189
Lettland	7
Litauen	12
Nederländerna	13
Norge	7
Polen	44
Schweiz	3
Spanien	72
Sverige	15
Tjeckien	13
Tyskland	191
Storbritannien	173
Ungern	8
Österrike	2

Diagram 7 Antal snabbväxare per miljon invånare 2020

Källa: Financial Times

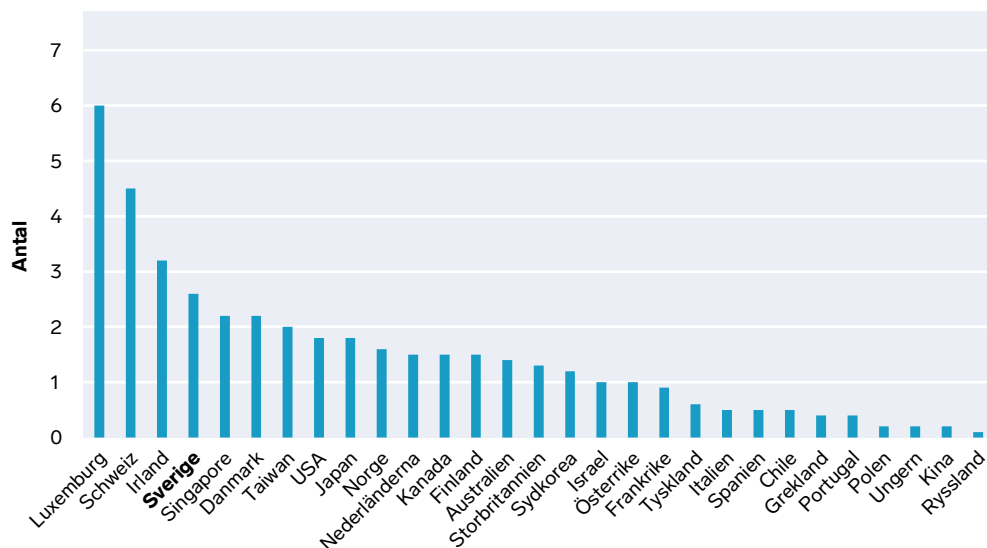
Summering: Snabbväxande företag

- Snabbväxande företag (gaseller) står för en stor andel (omkring hälften eller mer) av alla nya jobb netto.
- Få företag förblir snabbväxare under en lång tid.
- Sverige ligger internationellt sett medelmåttigt till vad gäller andelen snabbväxande företag.

e) Få nya storföretag

Sverige är ett av världens mest storföretagstata länder. På Forbes lista för år 2020 var 26 av världens 2 000 största publika företag svenska.⁵ I förhållande till folkmängden innebär det att Sverige låg på fjärde plats i världen. Att ett land är storföretagstätt innebär en rad fördelar. Stora företag är bland annat mer produktiva och betalar högre löner än mindre företag. De satsar också mer på forskning och utveckling, och har i allmänhet en mer internationaliserad verksamhet än mindre företag. Kring storföretagens huvudkontor växer det i allmänhet också upp ett stort antal konsultföretag som erbjuder avancerade tjänster och välbetalda jobb inom bland annat finansiering, internationell handel och it, vilket Stockholm är ett tydligt exempel på. Stora företag underlättar också för mindre företag att komma ut på internationella marknader genom att de kan bli en del av de större företagens leveranskedjor, och bidrar också till deras tillväxt genom andra typer av samarbeten.

Diagram 8 Antal storföretag per miljon invånare

Källa: Forbes

I en kommande rapport från Svenskt Näringsliv jämförs företagen på Forbes lista för 2020 med den från 2007. Jämförelsen visar att antalet svenska företag på listan har minskat samtidigt som deras rankning har försämrats. År 2007 var antalet svenska företag på listan 28, och deras genomsnittliga rankning var 891. År 2020 var antalet alltså 26, medan den genomsnittliga rankningen hade sjunkit till 1 120.

Att antalet svenska företag på Forbes lista har minskat innebär att antalet som har försvunnit från listan är större än antalet som har tillkommit. Bland dem som har försvunnit återfinns Nordea, som var Sveriges största företag år 2007, men också bland andra Scania och SSAB. Bland dem som har tillkommit har två företag, Essity

⁵ Rankningen baseras på företagets försäljning, vinst, tillgångar och marknadsvärde. Att ett företag är publikt innebär att det kan erbjuda aktier på den öppna marknaden. Det innebär exempelvis att Ikea, som ägs av en stiftelse i Nederländerna, inte finns med på listan.

och Epiroc, knoppats av från andra företag på listan, som trots det finns kvar på listan om än med lägre rankning. Övriga nytillkomna företag är väletablerade med lång historik. Det som saknas är förhållandevis nystartade företag som vuxit sig stora inom ett nytt område och genom organisk tillväxt, det vill säga utan att knoppas av eller att i huvudsak växa genom förvärv. Sådana genuint entreprenörsdrivna företag har däremot vuxit fram i ett relativt stort antal i andra delar av världen. Det gäller inte minst företag kopplade till digitaliseringen av ekonomin och med ursprung i USA och delar av Asien.

Eftersom också stora företag löper risk att gå under eller utvecklas svagt är det på sikt nödvändigt att det växer fram nya stora företag för att Sverige ska kunna fortsätta dra fördel av att vara ett storföretagstätt land. Den svaga framväxten av nya stora företag förvärras i Sveriges fall av att ett relativt stort antal storföretag har valt att lämna Sverige, det vill säga förlagt huvudkontoret, delar av verksamheten samt i allmänhet också merparten av sin expansion utomlands. På 2020 års lista finns det åtta företag som har sitt ursprung i Sverige men som nu inte längre räknas som svenska. Bland dessa återfinns ABB och Astra Zeneca, men också Spotify, som låg på plats 1 329 på 2020 års lista. Spotify är numera registrerat i Luxemburg och har under senare år förlagt merparten av sin expansion till USA. Den genomsnittliga rankningen för dessa åtta företag var 677, vilket innebär att de i genomsnitt är betydligt större än dem som har valt att stanna i Sverige.

Problemen med få nya storföretag är desamma för många europeiska länder. Business Europe har i en rapport studerat hur långt framme Europa ligger vad avser lönsamma storföretag i olika sektorer. Organisationen konstaterar att Europa generellt har tappat mark. I mitten av 1990-talet var 36 procent av de 10 procent mest lönsamma globala företagen från Västeuropa. År 2017 var samma andel nere i 25 procent. Ett annat mått på detta är att av världens tio högst värderade företag är inget europeiskt, utan åtta från USA och två från Asien. Man kan också notera att de sex företagen i toppen samtliga är kopplade till digitaliseringen av ekonomin.

Tabell 2 Världens 10 högst värderade företag 2019, md USD

Rank	Company	Country	Market value (billion)	Founded
1	Apple	USA	\$926.9	1976
2	Amazon.com	USA	\$777.8	1994
3	Alphabet	USA	\$766.4	2015
4	Microsoft	USA	\$750.6	1975
5	Facebook	USA	\$541.5	2004
6	Alibaba	China	\$499.4	1999
7	JPMorgan Chase	USA	\$ 387.7	1968
8	ExxonMobil	USA	\$344,1	1859
9	Johnson & Johnson	USA	\$341.3	1886
10	Samsung Electronics	South Korea	\$326.9	1969

Källa: Business Europe

Summering: Få nya storföretag

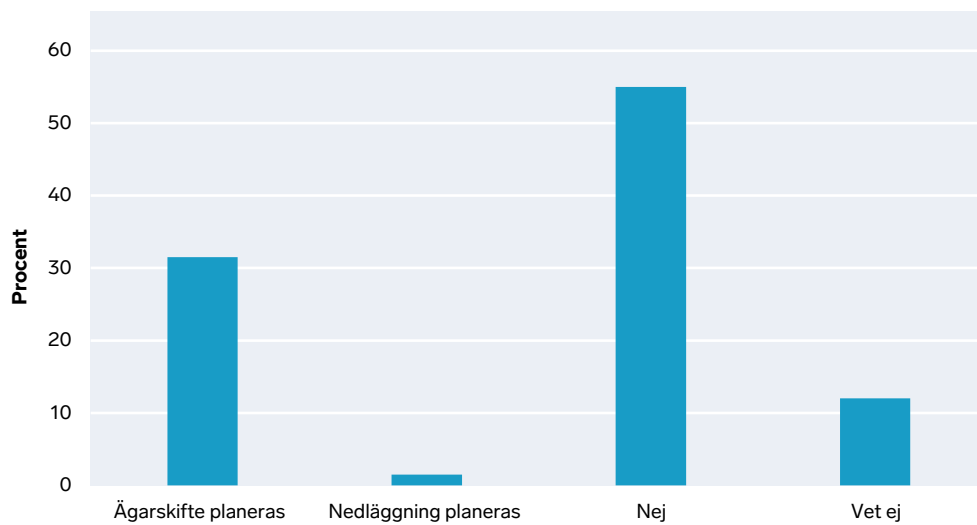
- Storföretag är viktiga som motorer för den ekonomiska utvecklingen genom bland annat export, innovationer och som nav i större förädlingsvärdekedjor.
- Sverige har många storföretag i förhållande till landets storlek, men vår ranking har gradvis försvagats.
- Sverige har få nystartade företag som vuxit sig stora inom ett nytt område och genom organisk tillväxt, det vill säga utan att knopras av eller att i huvudsak växa genom förvärv.
- Den svaga framväxten av nya stora företag förvärras i Sveriges fall av att ett relativt stort antal storföretag har valt att lämna Sverige, det vill säga förlagt huvudkontoret, delar av verksamheten samt i allmänhet också merparten av sin expansion utomlands.

f) Gamla företagare

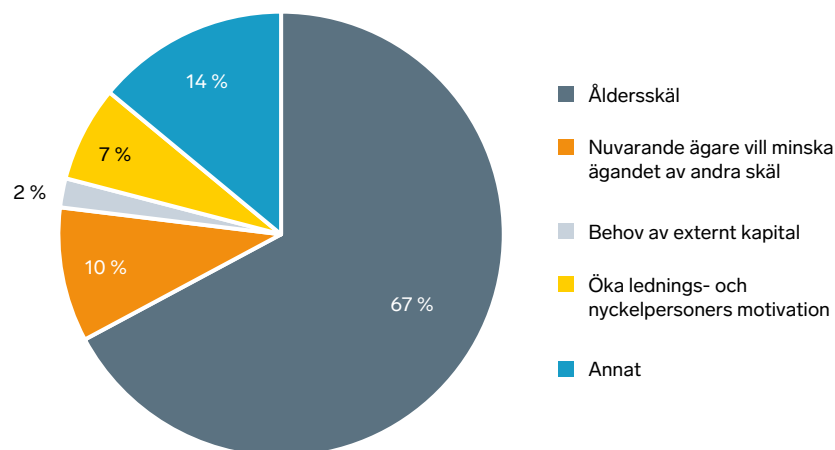
Ett annat problem är att de svenska företagen är förhållandevis gamla. Nästan var sjätte företagare är över pensionsåldern, och en lika stor andel vill dra sig tillbaka på fem års sikt. En studie omfattande 278 000 aktiebolag (Företagarna 2017) visar att drygt fyra av tio företagsledare är 55 år eller äldre. I absoluta siffror handlar det om drygt 47 000 företag (aktiebolag), med totalt 310 000 anställda. För företag med mer än 50 anställda är omkring en femtedel av företagen över 65 år.

Att många företagare är gamla är givetvis inte bara ett problem. Företagande är ett bra sätt att kunna fortsätta jobba även efter 65 eller 67, och det är också bra att företagens erfarenheter och kompetens kommer till nytta (speciellt den höga andelen äldre än 65 bland företag med fler än 50 anställda). Problemet är om de företagare som vill dra sig tillbaka ej ersätts av nya. En viktig slutsats av detta är att Sverige behöver nya företagare för att ersätta de som försvinner.

Sammantaget uppgav knappt en tredjedel av företagen i en barometerundersökning från Svenskt Näringsliv 2018 att de planerar för ett ägarskifte. Den helt övervägande andelen av dessa var på grund av åldersskäl. Sammantaget anger därmed drygt en femtedel av företagen att de planerar ett ägarskifte av åldersskäl. Omkring 30 procent av företagen anger att familjen väntas ta över, omkring 12 procent tror att någon eller några i personalen tar över, och cirka 25 procent planerar för annan ägare (ofta ett annat företag). Men en stor andel (cirka 20–25 procent) uppger att de inte vet. Om dessa inte hittar nya företagare eller ägare är risken stor att många av dessa företag läggs ned.

Diagram 9 Andel företag som planerar ägarskifte eller nedläggning

Källa: Svenskt Näringsliv

Diagram 10 Främsta anledning till ägarskifte

Källa: Svenskt Näringsliv

Summering: Gamla företagare

- 15–20 procent av alla företagare är över pensionsåldern och en lika stor andel vill dra sig tillbaka på fem års sikt.
- Nästan 30 procent av företagarna planerar för ägarförändringar.
- Omkring var fjärde företagare som planerar för ägarskifte vet inte vem som ska ta över.

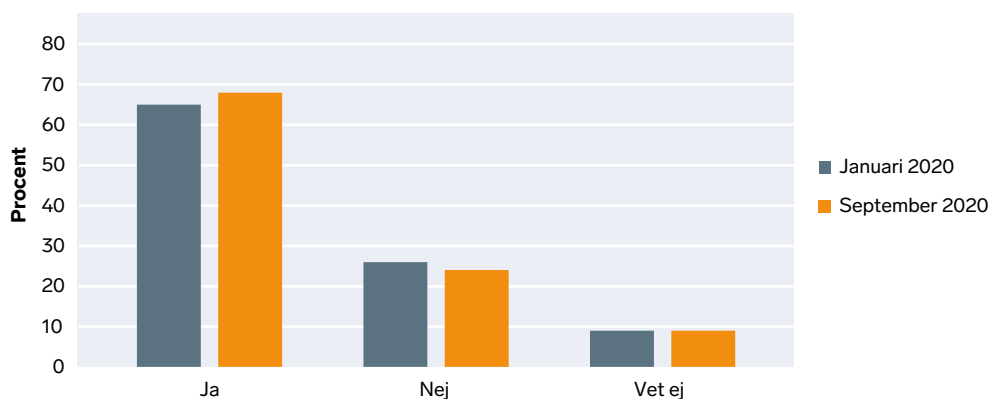
Företagen vill växa

Statistikgenomgången visar tydligt att Sverige både behöver nya företagare och fler snabbväxande företag.

En stor majoritet av de svenska företagen vill också växa vad gäller antal anställda. Detta framgår mycket tydligt av de undersökningar som Svenskt Näringsliv gjort både före pandemin (januari 2020) och efter pandemin under inledningen av den andra vågen av smittspridning (september 2020). Båda gångerna skickades undersökningen ut till cirka 4 000 företag (aktiebolag). Medianföretaget i undersökningen har 13 anställda.⁶

Vid bägge tillfällena svarade omkring två tredjedelar av företagen att de har ambitionen att växa vad gäller antalet anställda inom en femårsperiod. En extra positiv detalj är att andelen som har ambitionen att växa faktiskt ökade något efter den värsta coronakrisen våren 2020. Efter den andra enkäten har smittspridningen åter ökat. Inget tyder dock på att det skulle leda till annorlunda tillväxtambitioner.

Diagram 11 Har företaget ambitionen att växa vad gäller antalet anställda inom en femårsperiod?

Källa: Svenskt Näringsliv

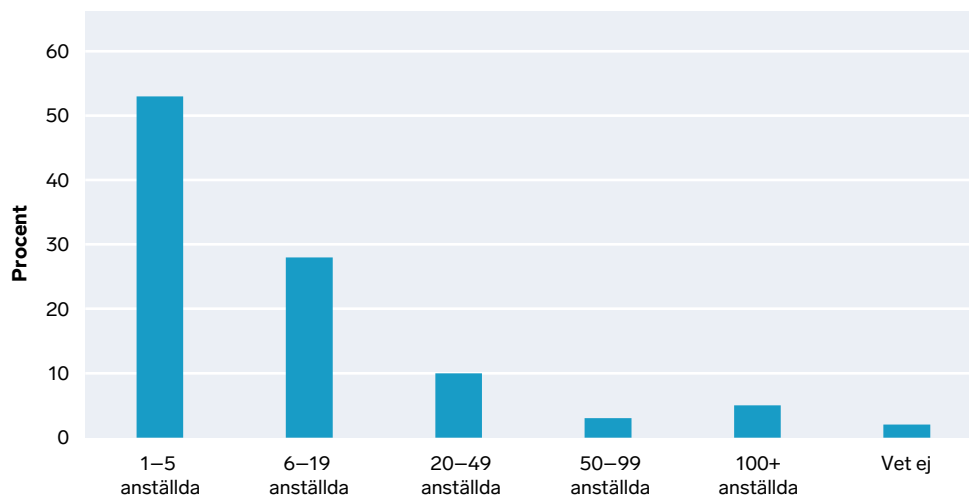
En mindre kompletterande undersökning gjordes i mars/april 2021. Då tillfrågades företagen om sin tillväxtambition vad gäller sysselsättningen på två års sikt. I denna undersökning svarade närmare 60 procent av företagen att de även på två års sikt har höga eller ganska höga tillväxtambitioner vad gäller antalet anställda, och endast 10 procent att de inte hade några tillväxtambitioner alls.

Undersökningarna visar också att en betydande del av företagen har ambitionen att växa i snabbare takt. Mer än 40 procent av de företag som vill växa anger att antalet anställda ska öka med mer än 6 personer, och knappt hälften av dessa anger att de vill

⁶ 42 % av de svarande företagen har 0–9 anställda, 39 % 10–49 anställda, 15 % 50–249 anställda samt 4 % över 250 anställda.

öka sysselsättningen med mer än 20 personer (här kallade snabbväxare). Räknar vi om det och inkluderar även de företag som inte vill växa är det alltså totalt sett nästan vart tredje företag som anger att de vill växa med mer än 6 personer, och 12–14 procent som anger att de vill växa med mer än 20 personer.

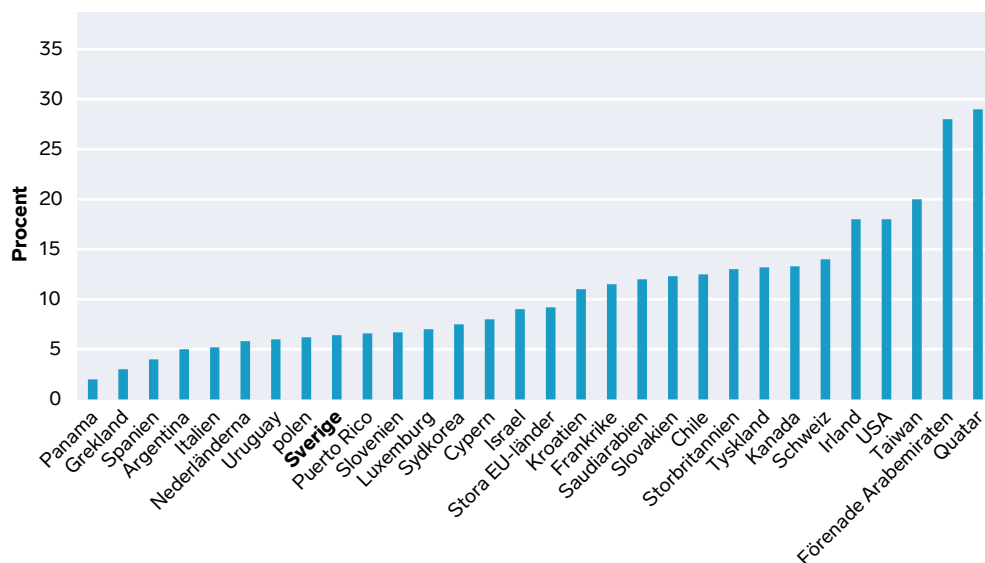
Diagram 12 Med hur många anställda väntas företaget växa under kommande femårsperiod?

Anm.: Andel av de som vill växa sysselsättningsmässigt. Källa: Svenskt Näringsliv

Detta kan jämföras med statistik från Global Entrepreneurship Monitor (GEM), vars undersökning visar att Sverige har relativt få företagare i tidiga skeden med ambitionen att växa snabbt. Endast omkring 7 procent av de svenska entreprenörerna i nya företag tror att företaget kommer att växa med mer än 20 anställda under de kommande fem åren. Här hamnar Sverige först på plats 22 av 30 länder.

Diagram 13 Förväntad sysselsättningsstillväxt för entreprenörer i tidigt skede 2016–2018 (andel som förväntar sig att anställa 20 eller fler personer inom fem år)

Anm.: Stora EU-länder består av Frankrike, Italien, Spanien, Tyskland och Storbritannien.
Källa: Global Entrepreneurship Monitor och Entreprenörskapsforum

GEM:s andel på cirka 7 procent kan jämföras med den andel på 12–14 procent av samtliga företag i vår undersökning som anger samma väntade sysselsättningsstillväxt. Skillnaderna kan för det första förklaras av att företagen i denna undersökning är större än GEM-entreprenörerna, varför en ökning med över 20 personer är förhållandevis lättare att klara av. Medianföretaget i vår undersökning har 13 anställda, medan de svarande i GEM är mindre (mindre än 10 i medianföretaget). Skulle vi endast ta med företag med under 10 anställda blir andelen förväntade snabbväxare (det vill säga med en sysselsättningsstillväxt på minst 20 personer) knappt 6 procent, det vill säga i stort sett densamma som i GEM-undersökningen.

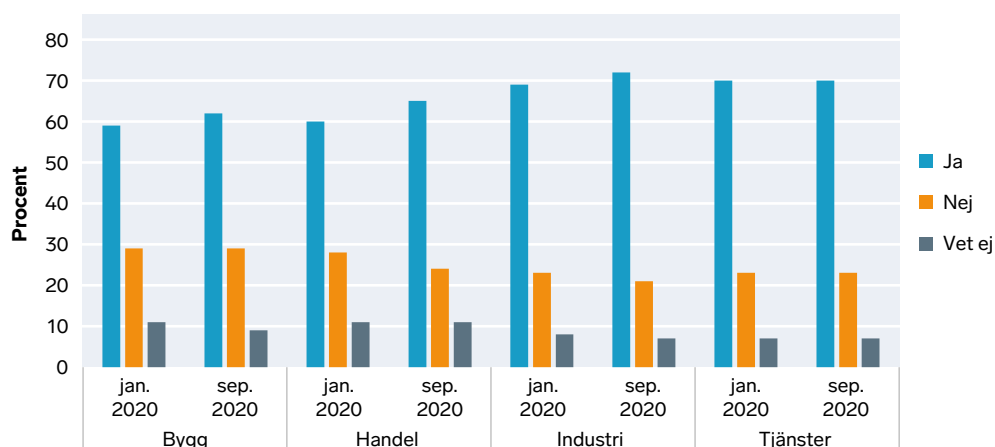
En kompletterande faktor som pekar på samma slutsats är att vår undersökning inkluderar inte bara nya entreprenörer, utan de med större erfarenhet som sannolikt har större kunskap om möjligheten att växa. I stort sett inga av företagen med mer än 50 anställda i vår undersökning är i tidiga faser, och bland de med färre anställda är många företag inte nystartade.⁷

Slutsatsen blir därmed den positiva att företagen vill växa, men samtidigt den negativa att ambitionsnivån ändå är låg i ett internationellt perspektiv.

Tillväxtambitioner i alla sektorer och storleksklasser

Tillväxtambitioner finns i alla sektorer och storleksklasser. Skillnaderna mellan sektorerna är överlag rätt små, med industrin som allra mest tillväxtambitiös. Även när det gäller olika storleksklasser är tillväxtambitioner tydliga. Men de är givetvis lägre bland företagen med ingen eller en anställd, eftersom steget att öka sysselsättningen då är mycket stort. Även i den gruppen är det dock i den närmaste hälften som planerar att växa. Allra mest ambitiösa är de företag med 50–249 anställda som startat tillväxtresan men ännu inte blivit storföretag.

Diagram 14 Har företaget ambitionen att växa vad gäller antalet anställda inom en femårsperiod?
Branschuppdelat

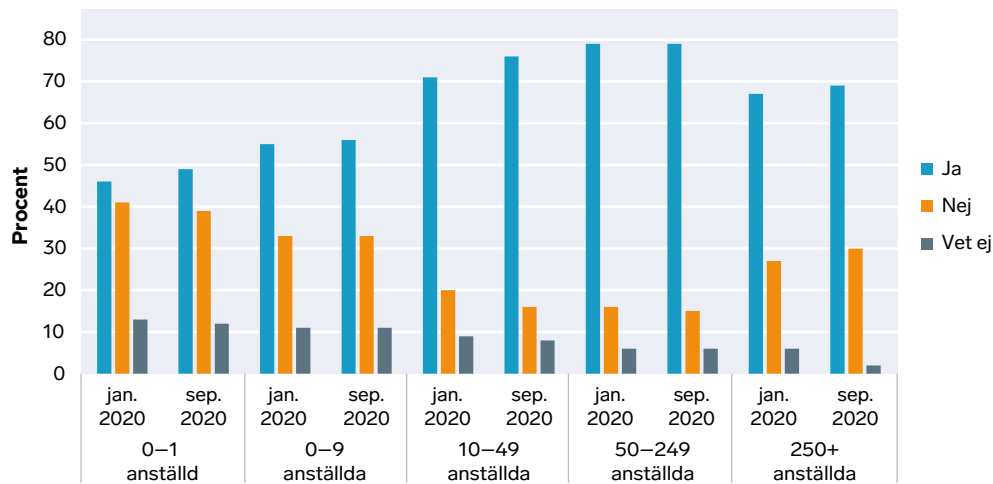

Källa: Svenskt Näringsliv

⁷ Frågorna har även en något olika formulering. GEM frågar om "förvänta sysselsättningsstillväxt" medan vår undersökning gäller först ambitionen att växa och sedan uppskattad sysselsättningsstillväxt.

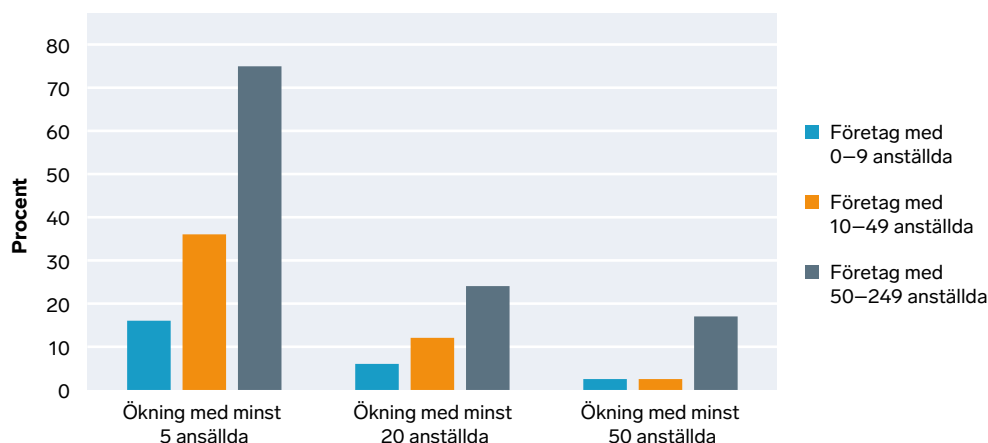
Diagram 15 Har företaget ambitionen att växa vad gäller antalet anställda inom en femårsperiod?

Storleksuppdelat

Källa: Svenskt Näringsliv

Ju större företaget är, desto lättare är det givetvis att växa med ett visst antal personer. Detta framgår tydligt i diagrammet nedan där den väntade sysselsättningstillväxten redovisas per företagsstorlek. Som framgår är det cirka 6 procent av företagen med max 9 anställda som tror på en sysselsättningstillväxt med minst 20 personer, medan omkring tre fjärdedelar av företagen med 50–249 anställda gör det. Omkring 2 procent av de minsta företagen räknar med att växa med åtminstone 50 personer inom en femårsperiod.

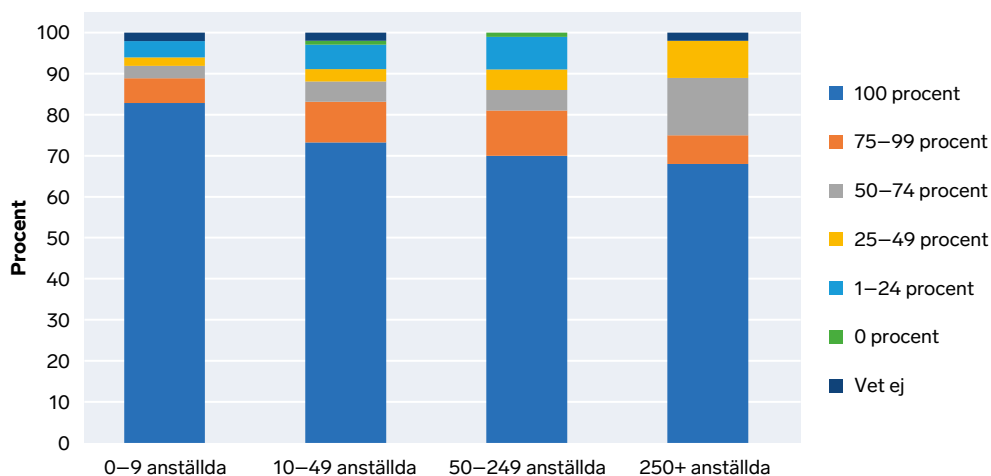
Diagram 16 Andel företag som vill växa med minst 5 personer

Källa: Svenskt Näringsliv

Den helt dominerande andelen av tillväxten väntas ske inom Sverige. Detta gäller i samtliga storleksklasser, även om andelen naturligt nog sjunker lite i de större företagen. Uppdelat på branscher väntas industrin förlägga en större del av tillväxten utomlands, men även i den sektorn är tillväxten huvudsakligen hemmamarknadsbaserad.

Diagram 17 Andel av tillväxten som väntas ske i Sverige

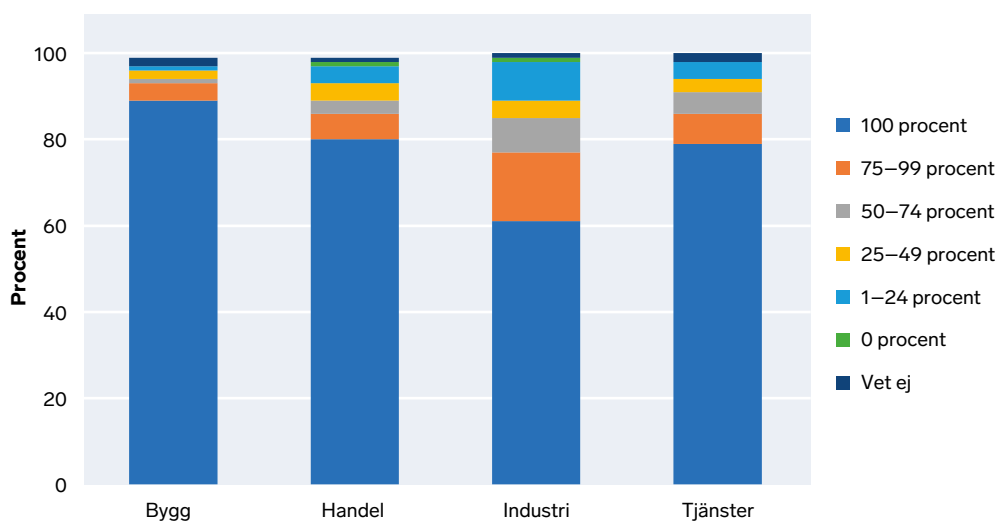
Storleksuppdelat

Källa: Svenskt Näringsliv

Diagram 18 Andel av tillväxten som väntas ske i Sverige

Branschuppdelat

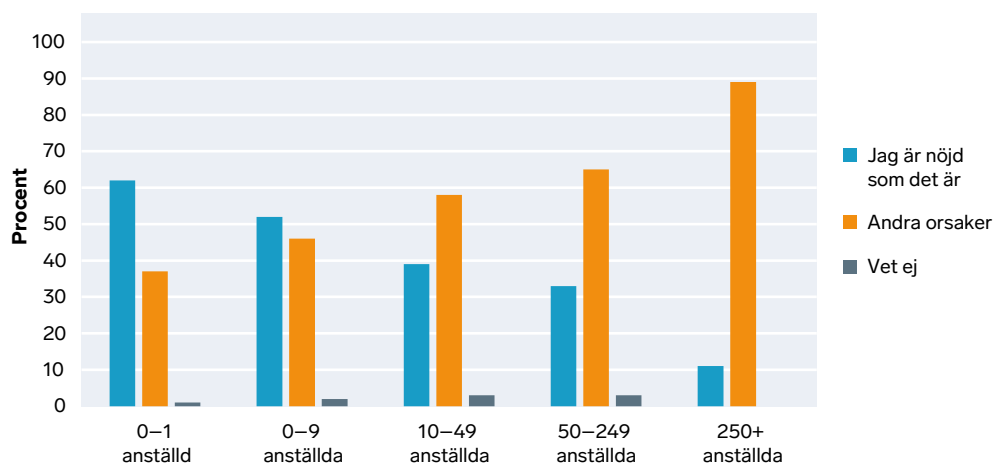
Källa: Svenskt Näringsliv

Sammantaget är således företagens tillväxtambitioner stora. I verkligheten kommer dock detta inte att ske, och alla ambitioner kommer av olika skäl inte att kunna förverkligas. Men det säger något om den potential som finns om vi genom reformer av olika slag kan förbättra företagens möjligheter att växa.

Men vart tredje företag räknar inte med att öka sysselsättningen

Svaren visar dock samtidigt att omkring vart tredje företag inte räknar med att öka antalet anställda. I knappt hälften av fallen (45 procent) beror det på att företagaren är nöjd som det är, till exempel eftersom han eller hon planerar att dra sig tillbaka. I majoriteten av fallen beror det dock på andra orsaker och hinder.⁸ Ju mindre företagen är, desto större andel är det som svarar att man är nöjd som det är. Det är också mycket naturligt för många som har ett enmansföretag för att försörja sig själv och där företaget ger en bra inkomst.

Diagram 19 Främsta anledningen till att företaget inte vill växa

Källa: Svenskt Näringsliv

Ju större företagen är, desto oftare är det dock som olika konkurrenskraftsfaktorer och regelverk stoppar ambitionen att växa. Detta understryker ytterligare behovet av reformer för att även dessa företag ska kunna förverkliga sin tillväxtpotential och skapa jobb, innovationer och resurser för samhället.

⁸ Även svaret att man är nöjd som det är, kan mycket väl bero på att företagen med tanke på regler, skatter, risker etc. tycker att företagets storlek är lagom.

Några grova jobbskaparkalkyler

För att grovt belysa vad det skulle betyda om företagandet och företagens tillväxtambitioner var desamma som genomsnittet i EU kan ett antal räkneexempel göras (givet att tillväxtambitionererna kan förverkligas). Det är viktigt att understryka att dessa olika räkneexempel är starkt förenklade och bara har som avsikt att belysa den jobbskaparförmåga som finns i företagen.

Som framgått ovan är företagens tillväxtambitioner stora. Om vi räknar upp undersökningens svar till hela landet på basis av SCB:s Företagsdatabas, och vidare antar att samtliga ambitioner skulle förverkligas och att genomsnittsantalet nya anställda ligger i nedre delen av vad varje företag angett som sin ambition, skulle sysselsättningen i företagen kunna öka med omkring 500 000 personer.

De totala jobbeffekterna kan bli än större eftersom tillväxt i dessa företag även ger nya jobb hos olika underleverantörer och andra samverkande företag. Mer än hälften av företagen i undersökningen konstaterar att de tror att deras företag kommer att skapa fler jobb på detta sätt.

Ett annat räkneexempel, som kan baseras på GEM, vore att tillväxtambitionen hos svenska entreprenörer var lika hög som i toppländerna (om vi begränsar oss till äldre industriländer är genomsnittet för de sex i topp – USA, Irland, Schweiz, Kanada, Tyskland och Storbritannien – cirka 14 procent eller dubbelt så högt som i Sverige). Sverige hade enligt samma GEM-undersökning omkring 420 000 entreprenörer (på väg att starta eller nyligen startade). Om vi antar att ytterligare 7 procent av dessa skulle växa med minst 20 personer på fem års sikt och att det motsvarar en dubbelt så snabb tillväxt som annars, skulle det motsvara omkring 300 000 ytterligare jobb.

I verkligheten kommer givetvis inte dessa beräkningar att förverkligas fullt ut. För det första kan vi konstatera att tillväxtambitionererna är högre än antalet inskrivna på arbetsförmedlingen – och vi vet dessutom att det finns ett betydande arbetskraftsbehov även i offentlig sektor. För det andra är det också så att alla ambitioner av naturliga skäl inte kommer att kunna förverkligas. Alla företag inom en sektor kan till exempel naturligtvis inte ta marknadsandelar i den utsträckning som alla hoppas på i en undersökning som denna; många innovationer och affärsidéer kommer inte att hålla måttet. Anledningarna till att tillväxten blir lägre än ambitionerna är många.

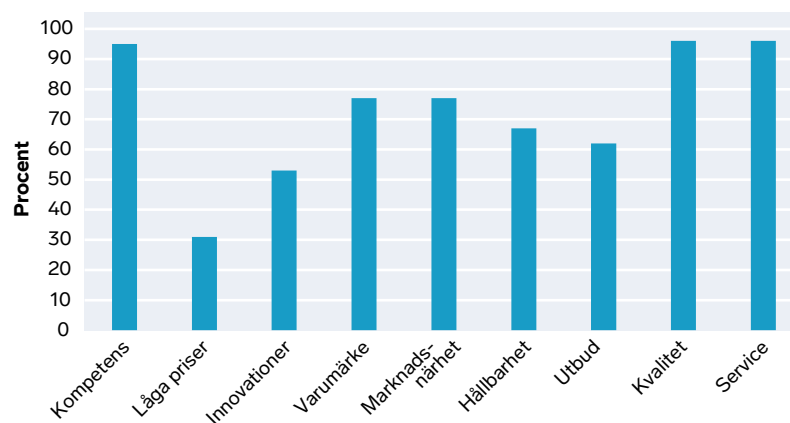
Men de två exemplen säger ändå något om den potential som finns om vi genom reformer av olika slag kan förbättra företagens möjligheter att växa. De visar tydligt på den jobbskaparkraft som finns i företagandet och i bra villkor för företagstillväxt.

I avsnittet nedan går vi först igenom vad företagen ser som de viktigaste konkurrensfaktorerna – faktorer som politiken kan bygga vidare på och förstärka. Därefter analyseras vad företagen anger som de största tillväxthindren.

Konkurrensfaktorer och tillväxthinder

Svenska företag konkurrerar i hög grad med kvalitet och service samt kunskap och kompetens. Det framgår mycket tydligt av undersökningen. Medan endast 31 procent svarar att låga priser är mycket eller ganska viktigt, anger över 95 procent kvalitet, service och kunskap som viktigt.⁹

Diagram 20 Viktigste konkurrensfaktorer (andel företag som anger)

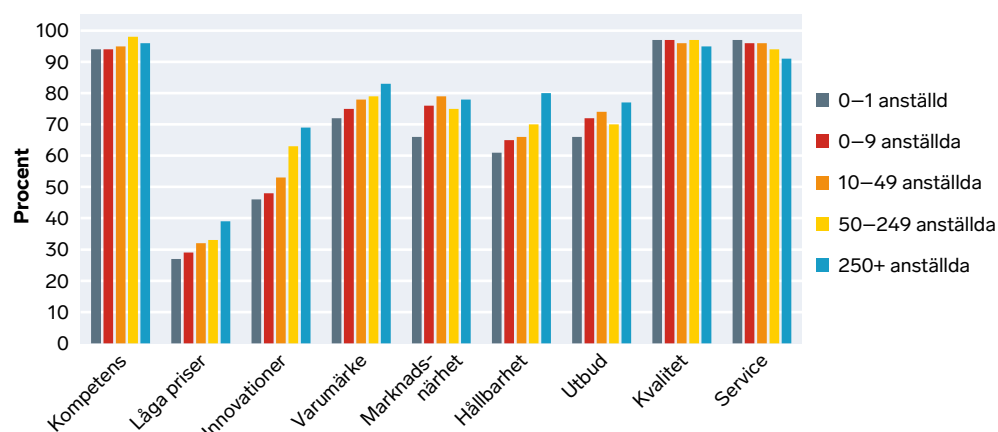

Källa: Svenskt Näringsliv

Synen på de olika faktorerna skiljer sig endast lite mellan olika storleksgrupper. Framför allt anges innovationer och hållbarhet som viktigare ju större företagen är. I alla storleksklasser är kunskap, kvalitet och service viktigast.

Diagram 21 Viktigste konkurrensfaktorer (andel företag som anger)

Storleksuppdelat

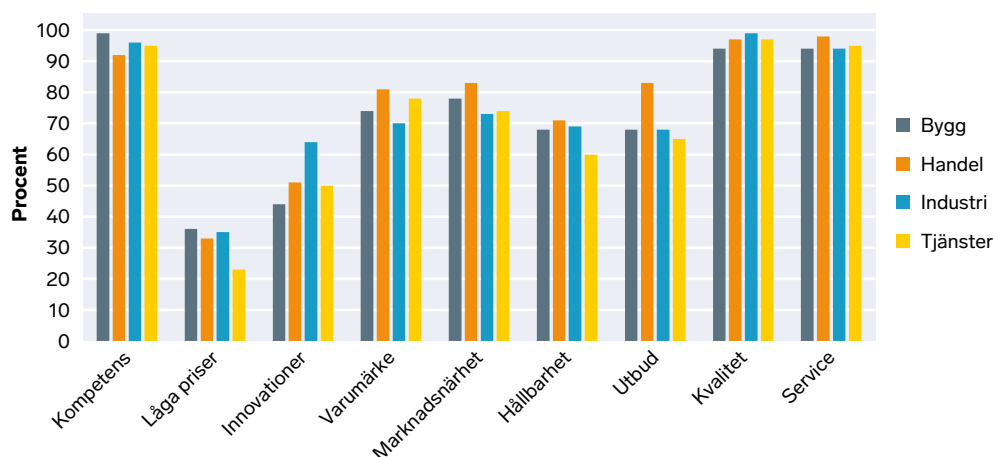
Källa: Svenskt Näringsliv

⁹ Denna fråga ställdes endast i septemberundersökningen.

Uppdelat på sektorer finns ett antal, förhållandevis väntade, skillnader och likheter. Låga priser spelar minst roll i tjänstesektorn; varumärket, utbudet och marknadsnärheten är allra viktigast i handeln och innovationerna i industrin. I samtliga sektorer är dock kompetens, service och kvalitet entydigt viktigast.

Diagram 22 Viktigste konkurrensfaktorer (andel företag som anger)

Branschuppdelat

Källa: Svenskt Näringsliv

En slutsats av detta är att utbildnings- och kompetenshöjande åtgärder är långsiktigt mycket viktiga. En annan är att även investeringar i FoU är direkt kopplade till förmågan att konkurrera med kvalitet, kunskap och hållbarhet. En tredje slutsats är att digitaliseringen ökar kraven på olika investeringar för att bibehålla konkurrenskraften inom i stort sett alla de konkurrensfaktorer som företagen nämner som viktiga. Speciellt inom industrin är också innovationer av stor betydelse för konkurrenskraften, vilket i sin tur ofta medför omfattande maskininvesteringar.

Tillväxthinder

Företagen vill således växa, men det finns samtidigt en rad hinder. Det är viktigt att konstatera att de hinder som finns inte bara förklarar merparten av den tredjedel som svarar att de inte vill växa, utan också att många av de två tredjedelar som vill växa inte kommer att växa så mycket som de skulle vilja på grund av dessa hinder.

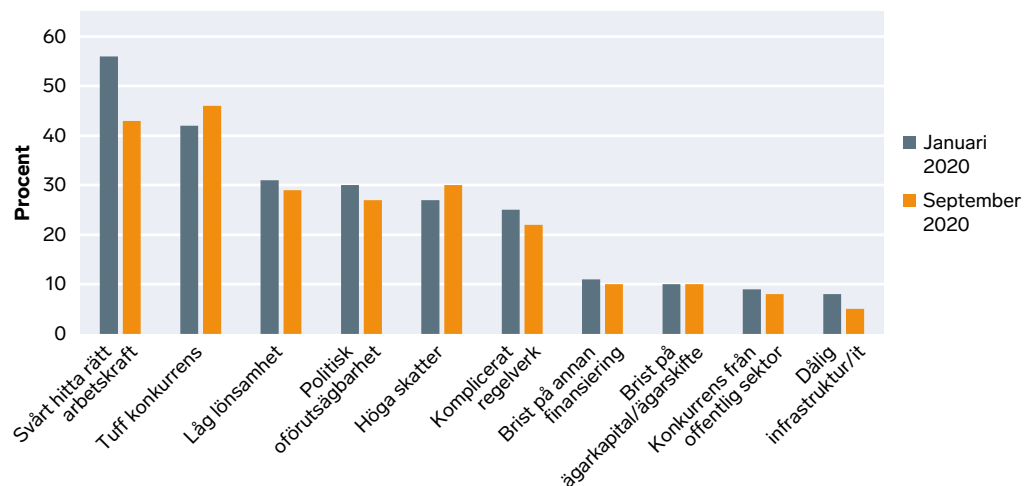
De tre största hindren var i september den hårda konkurrensen, bristen på arbetskraft samt höga skatter. Det är också oroväckande att det fjärde värsta hindret, angivet av mer än vart fjärde företag, är den politiska oförutsägbarheten. Att konkurrens från andra företag är ett tillväxthinder är i hög grad en naturlig del av marknadsekonomi, medan de tre andra viktigaste tillväxthindren är mer direkt politiskt bestämda och politiskt påverkbara.

I stora drag var andelarna för respektive faktor desamma vid denna mätning som i januari. En märkbar skillnad finns dock. I januari uppgav 56 procent av företagen att brist på arbetskraft var ett hinder; i september har denna andel sjunkit till 43 procent (en följd av den svagare arbetsmarknaden). En annan intressant skillnad är att fler företag nu anger att konkurrensen blivit hårdare. Det är i första hand de större företagen som anser det, vilket pekar på att det framför allt är den

internationella konkurrensen som har ökat. Coronapandemin har således ökat konkurrensstrycket när företagen sökt nya marknader för att kompensera den totalt sett svagare efterfrågan.

Konkurrens är och ska vara ett naturligt tillväxthinder. Konkurrensen säkerställer kreativitet och innovationer. Genom konkurrensen tvingas företagen kontinuerligt förbättra sig och öka produktiviteten. Det viktiga här är dels att resurser i de företag som inte lyckas kan föras över till mer framgångsrika verksamheter, dels att politiska beslut alltid måste beakta hur konkurrenskraften påverkas. En hårdare konkurrens innebär vidare att det blir än viktigare att andra politiskt beslutade förutsättningar inte är negativa för företag i Sverige.

Diagram 23 Viktigaste hinder för tillväxt

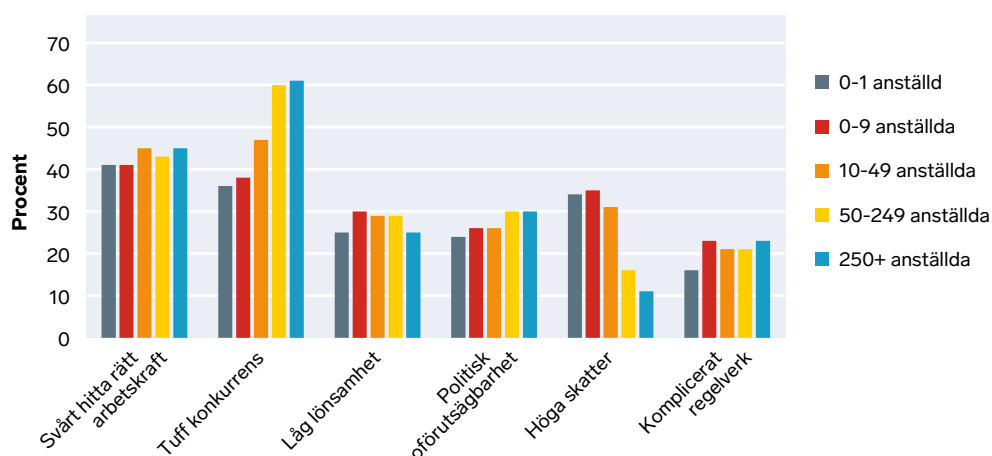

Källa: Svenskt Näringsliv

Uppdelat per storleksklass syns några intressanta skillnader. Uppfattningarna om bristen på arbetskraft, problemet med den politiska oförutsägbarheten, låg lönsamhet och regelverket är snarlika för alla storleksklasser. Konkurrensen, som nämndes ovan, är däremot tydligare för de större företagen som är mer internationellt verksamma. Skatterna är ett betydligt större problem ju mindre företagen är.

Diagram 24 Viktigaste hinder för tillväxt

Storleksuppdelat

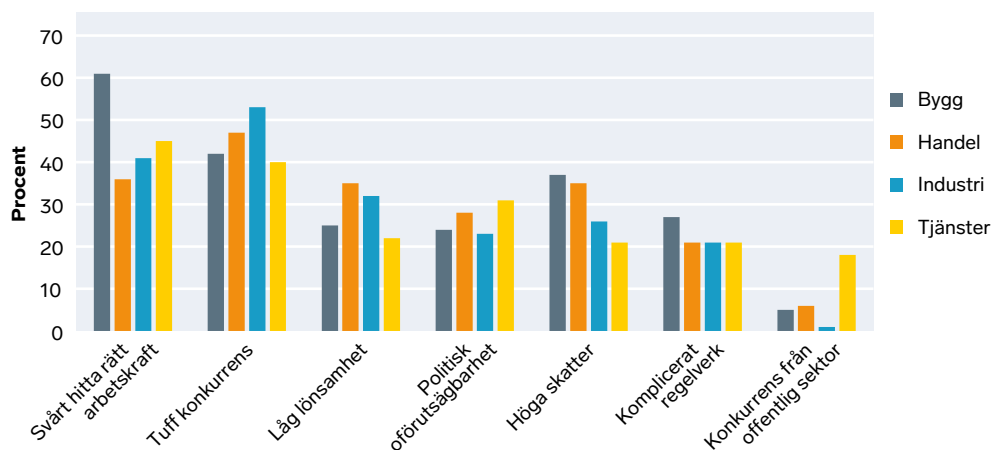

Källa: Svenskt Näringsliv

Uppdelat per sektor ser vi att arbetskraftsbristen är allra mest uttalad i byggsektorn, medan konkurrensen är hårdast för industrin. En intressant detalj är att problemet med konkurrens från offentlig sektor anges av nästan vart femte företag i tjänstesektorn, men endast av 1 procent av industriföretagen.

Diagram 25 Viktigste hinder för tillväxt

Branschuppdelat

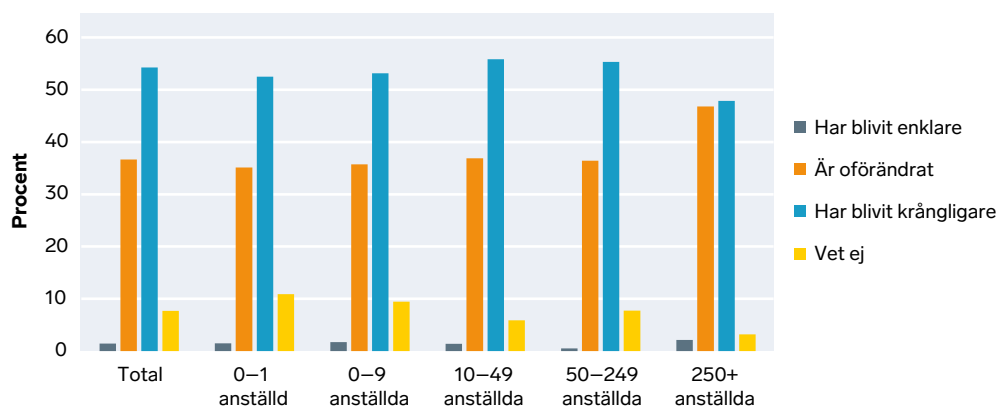
Källa: Svenskt Näringsliv

Regelbördan har blivit tyngre

Flera av de faktorer som nämndes som tillväxthinder har också en koppling till den upplevda regelbördan. Det gäller självfallet de företag som anger regelverket i sig som ett generellt hinder, men regelbördan och oklar regeltolkning återkommer också vad gäller trögheter på arbetsmarknaden och politisk oförutsägbarhet.

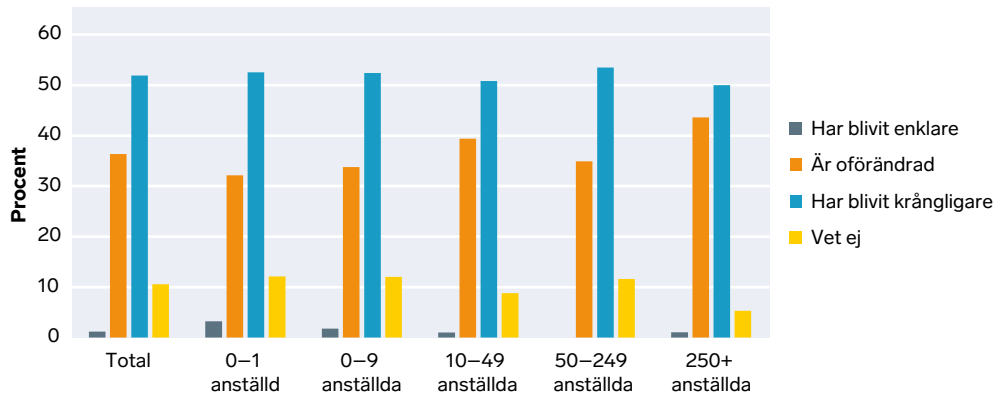
I undersökningen har den av företagen upplevda regelbördan delats upp i två komponenter. En majoritet av företagen anger att regelverket i sig har blivit mer komplicerat, men även att tillämpningen av reglerna blivit svårare och mer oförutsebar. Man kan också notera att de medelstora företag som har den högsta tillväxtambitionen, anger de största problemen med regelverket och dess tillämpning.

Diagram 26 Hur tycker du att följande komponent av regelbördan har utvecklats under de senaste två åren: regelverket i sig?

Källa: Svenskt Näringsliv

Diagram 27 Hur tycker du att följande komponent av regelbördan har utvecklats under de senaste två åren: myndigheters tillämpning av regelverket?

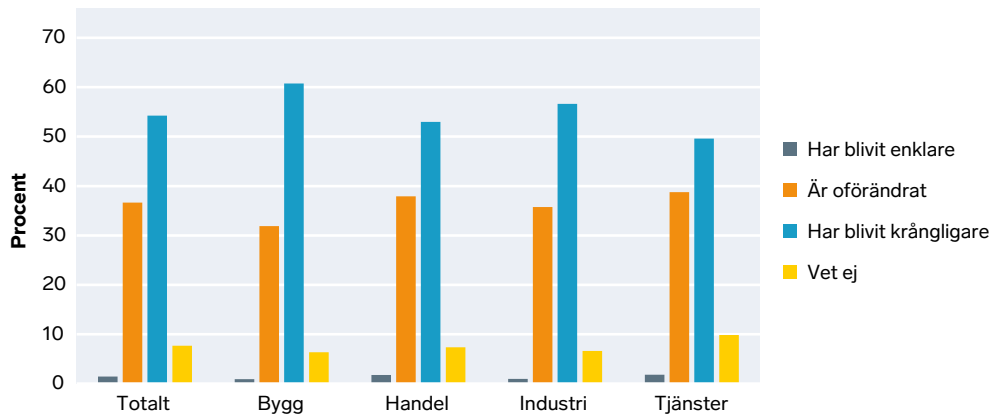

Källa: Svenskt Näringsliv

Uppdelat på sektor är skillnaderna överlag små. En något mindre andel tjänsteföretag anger försämringar, medan byggföretagen påverkats mest negativt.

Diagram 28 Hur tycker du att följande komponent av regelbördan har utvecklats under de senaste två åren: regelverket i sig?

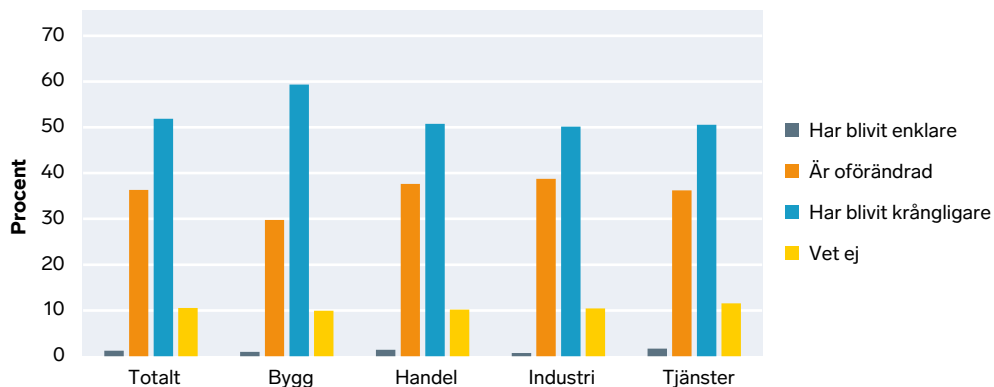
Branschuppldelat

Källa: Svenskt Näringsliv

Diagram 29 Hur tycker du att följande komponent av regelbördan har utvecklats under de senaste två åren: myndigheters tillämpning av regelverket?

Branschuppldelat

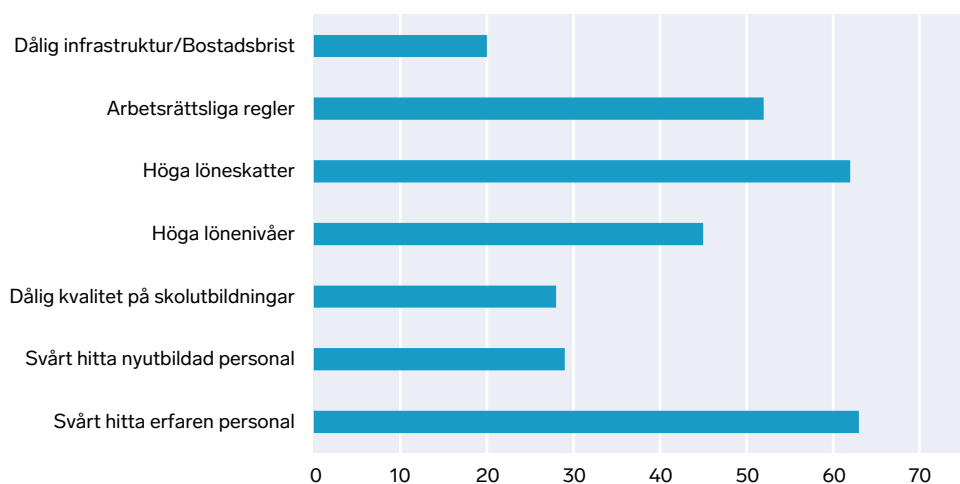
Källa: Svenskt Näringsliv

Sammantaget kan man därmed konstatera att den politiska ambitionen att förenkla regelverk och minska företagens regelbörda inte alls förverkligats, utan tvärtom misslyckats.

Arbetskraftsbrist och hinder för ökad sysselsättning

I undersökningen ställs också mer detaljerade frågor om arbetskraftsbristen och problemen att hitta rätt arbetskraft. Svaren på dessa frågor visar att det finns många allvarliga problem kopplade till arbetsmarknaden. Mer än vartannat företag anger således att det är svårt att hitta erfaren personal (givetvis kopplat till LAS-regelverk m.m.). En lika stor andel anger de höga löneskatterna, och en majoritet svarar även LAS-regelverket och dess instängningseffekter. Nästan 30 procent av företagen anger dålig kvalitet på skolutbildningarna. Man kan också konstatera att vart femte företag anger dåligt fungerande infrastruktur och bostadsbrist som ett betydande hinder. Bristerna vad gäller arbetsmarknad och kompetens är således många och är tillsammans det största politiskt beslutade hindret för tillväxt och jobbskapande.

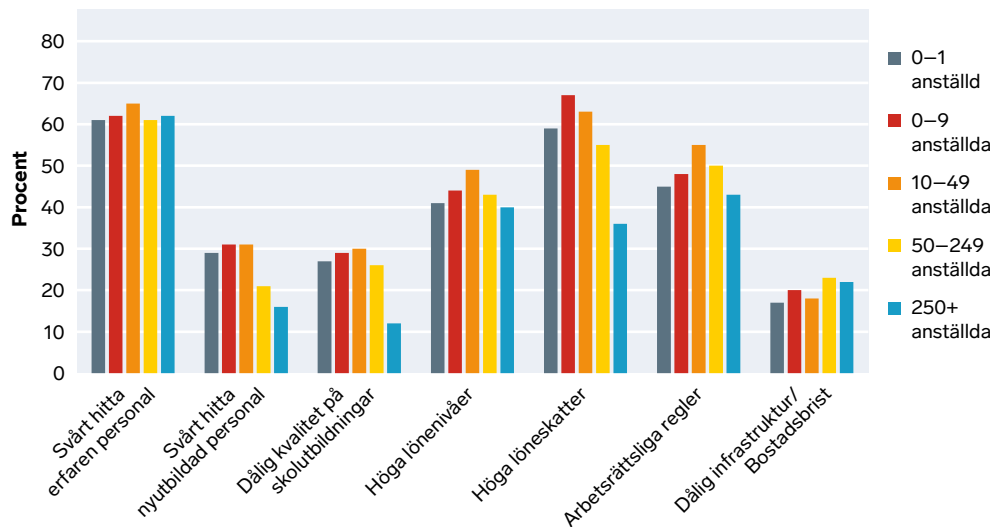
Diagram 30 Viktigste orsaker till arbetskraftsbristen – hinder för sysselsättningsstillväxt

Källa: Svenskt Näringsliv

Uppdelat per sektor finns en del intressanta skillnader mellan företagen. De större företagen kan lättare attrahera nyutbildade (de är mer kända och har större resurser). De har också mindre problem med de höga löneskatterna liksom med den dåliga kvaliteten på skolutbildningarna.

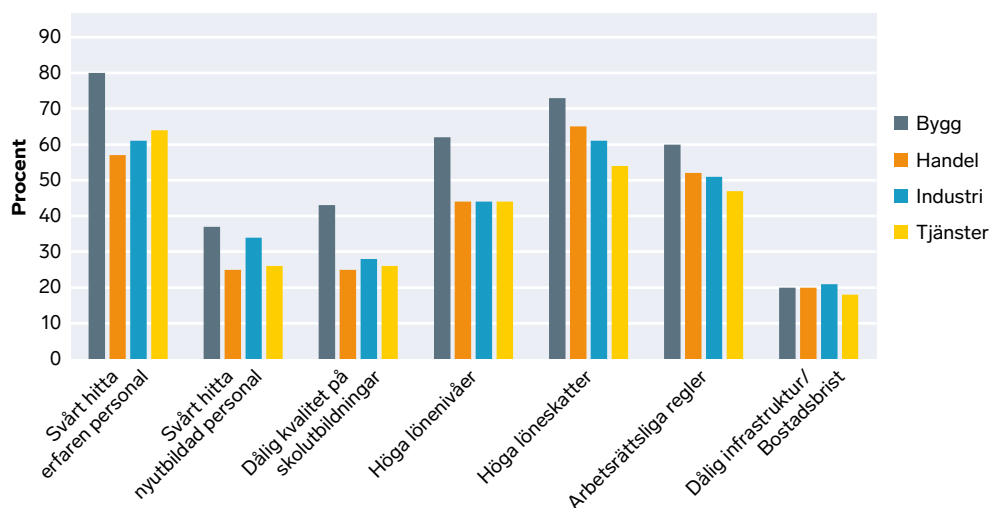
Diagram 31 Viktigste orsaker till arbetskraftsbristen – hinder för sysselsättningstillväxt
Storleksuppdelat

Källa: Svenskt Näringsliv

Uppdelat per sektorn syns tydligt att byggsektorn på i stort sett alla områden anger att läget är värre än i övriga sektorer. I övrigt är skillnaderna mellan sektorerna små. Problemen på arbetsmarknaden och i utbildningsväsendet är således mycket breda och påverkar alla sektorer och företagstyper starkt negativt.

Diagram 32 Viktigste orsaker till arbetskraftsbristen – hinder för sysselsättningstillväxt
Branschuppdelat

Källa: Svenskt Näringsliv

Slutord

Undersökningen ovan visar att företagen vill växa. Den visar dock också att det finns stora hinder, framför allt vad gäller arbetsmarknaden men även vad avser skatter, regelverk och den oförutsägbara politiken.

Sverige behöver tillväxt – efter coronapandemin är detta än viktigare. Vad behöver då göras för att minska de tillväxthinder som finns och stärka företagens konkurrensfördelar?

Tillväxtambitionerna finns i alla sektorer och storleksklasser. Även när det gäller olika storleksklasser är tillväxtambitionerna tydliga. Men de är givetvis lägre bland företagen med ingen eller en anställd, eftersom steget att öka sysselsättningen då är mycket stort. Också i den gruppen är det dock i det närmaste hälften som planerar att växa.

Tillväxtmöjligheterna och kanske framför allt tillväxthastigheten hålls tillbaka av olika tillväxthinder som försvårar och begränsar företagens möjligheter att växa och anställa. De allvarligaste politiskt betingade hindren för sysselsättningsstillväxt är:

- **Brist på arbetskraft med rätt kompetenser.** Ett viktigt steg har tagits i och med LAS-överenskommelsen mellan Svenskt Näringsliv, PTK och vissa LO-förbund vad gäller kompetensutveckling, men åtgärder behövs inom alla delar av utbildningssystemet – från mer kunskaper i grundskolan till en bättre gymnasial yrkesutbildning, fler utbildade ingenjörer och naturvetare – och även för att få en bättre fungerande bostadsmarknad och fungerande transportsystem.
- **Höga skatter, både på företagande och löneskatter.** Det behövs ett skatteregelverk som dels gynnar entreprenörskap och ökar incitamenten att arbeta, dels förstärker företagens möjligheter att anställa och investera.
- **Politisk osäkerhet.** Det behövs en större politisk tydlighet och långsiktighet. Under det senaste året har osäkerheten snarast ökat vad gäller bland annat privat företagsamhet i välfärdssektorerna. Ett annat tydligt exempel är oklarheten om energiförsörjningen.
- **Regelverket och dess tillämpning.** En bättre process för framtagning och bedömning av regelverket måste tas fram. Dagens situation kännetecknas av dåligt underbyggda analyser av effekterna av nya regelverk samt långsam och oöverskådlig handläggning. Företagen anger att både regelverket och tillämpningen förvärrats under de senaste två åren.

Med rätt politik med fokus på reformer för hållbar tillväxt och konkurrenskraft finns därmed en stor potential för nya företag och fler jobb. Om en dubbelt så hög andel företag kan växa snabbt visar en enkel beräkning att det på fem år skulle kunna skapa upp emot 300 000 nya jobb. Potentialen för nya jobb är alltså enorm – om rätt förutsättningar finns.

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2021